המביא פרק רביעי ביצה

ומתחילין בערמת התבן. להסק ואע"פ שלא זמנה מבע"י ולא היה רגיל להסיק ממנה. והשתא משמע דלית ליה מוקצה: **אכל לא בעצים שבמוקצה.** דתנה שתחורי הבתים קרויה מוקצה על שם שהיא מוקצה לאחור ואין נכנסים ויוצאין בה תדיר ושם נותנין עצים וכל דבר שאין דעתו ליטול עד זמן מרובה. ובגמרא פריך פיקא לרישא דהשתא משמע דלית ליה מוקצה: **גמ' ואם אי אפשר לשנות.** כגון שזמן אורחים הרבה וצריך להניח הרבה בימד מותר: **דדרו כדוחקא.** משמו שתדם יחיד נושא על כתפו כחול בטורח אם כא לשתת אותו בי"ט לצורך י"ט כגון חבית או שק מלא פירות ישתנו בי"ט. ברגלא עתר שקורין פורק"ש כדרכי נושאי מלח למכור מפני שצריך לשנות וכשהוא משנה ישנה להקל משאו ולא להרבות טורח בי"ט ועתר זה נוח הוא לנשאת בו ומשא כבד וכשנושא בו חבית הנשאת בכתף משנה להקל הוא: **דדרו ברגלא.** משוי חבית גדולה שרגילין לשאת אותה ברגלא: **לדרו באגרא.** יש אוה בי"ט בשני בני אדם בחבל בחוט על כתפיהם דהיינו נמי שנוי להקל: **דדרו באגרא.** בחוט על כתפיהם לדרו בי"ט לאותו משוי בתכפא בחוט בידיהם משוי שנוי. ואע"פ שאינו להקל מ"מ שנוי הוא ואינו מרבה טורח בשנויו: **נפרום סודרא.** קל הוא ואינו מכביד ושנוי (ה) הוא בעצמו ולהנעה: **ואם אי אפשר לשנות.** שאין לו סודר לכסותו: **מליין מיא.** שותבות מים מן הנהר: **הכסייה בנכסמא.** כסוי של עץ העשוי לכדין: **ומנין דמפסיק.** שצריך לקושרו שלא יפול בדרך וחזנין דמפסיק בהליכתו ואתי למקשרייה וקשר העשוי להתקין(ו) אב מלאכה הוא: **דמטמיש במיא.** שנשרה במים: **אין מטפחין.** משוש שיר או משוש אבל: **מטפחין.** ידיו זו לזו: **מספקין.** כף על יד: **מרקדין.** ברגל. וכולם נתקנו משוש שבות גזרה שמא יתקן כלי שיר בפרק משילין (לקמן דף לו:): **אפומא דלחיא.** למי המתיר במבוי בשבת: **דלמא מגנדר ליה חפץ.** ברה"ר חוץ לגלגל: **ואתי לאתויי.** מתוך שאינו במבוי מקורה להכיר שזה הר"ר וזה הר"ר ומביאו: **וקא מגנדר הלכייהו ומייתי להו** לא גרסי': **ולא אמרינן להו ולא מידי.** ואע"ג דעבדן אדרבנן דאמור לא ליתיב ואתינו יתבן: **כגון הכא.** בדבר שהרגילו בו ולא יתזרו בהם: **מוטב שיעשו שוגגין ואל יעשו מזידין.** לעבור כשידעו ולא יניחו בכך: **והני מילי.** דהנח להם לישראל: **בדרבנן.** היכא דאתרגילו למעבר אדרבנן כי הנך דמטפחין והנך דיתבן אפומא דלחיא: **מוספס יום הכפורים.** שצריך להתחיל ולהתענות מבעוד יום דאחרייתא היא דנפקא לן (יומא דף פא:) מועניתם את נפשותיכם בתשעה(ו): **ואכלי ושתו עד שתשכה** גרס. ולא גרס משתכה: **כאולר.** בדבר האולר שהיה מוקצה לאוכלו לזמן ארוך כהתי גוונא דשתמא אוכלין אותו להמה: **ארוי ואשוחי.** אין אדם מסיק אותן דעומדין לבנין: **אשוחי.** חרס נקבה: **דמוקלה מחמת חסרון כיס ניחא.** שדמיה יקרין: **דמתני לה.** לדרב כהנא: **תכנא סריא.** נרקב ומסריח שאין ראוי למאכל בהמה ומתמיה לעצים ולא לאכילה והיינו לאולר(ו): **לטיגא.** לטיט לבנין לבנים: **דאיתי ביה קוצים.** ואין יכול לנטלו בידיו וברגליו: **מתני'**

ומתחילין בערמת התבן אבל לא בעצים שבמוקצה: גמ' תנא [א]אם אי אפשר לשנות מותר [ב]אתקין רבא [ג]במחוזא דדרו [א] ברוחקא לדרו [ד]ברגלא דדרו ברגלא לדרו באגרא דדרו באגרא לדרו באכפא דדרו באכפא נפרום סודרא עלויה ואם לא אפשר שרי דאמר מר אם א"א לשנות מותר [ה]אמר ליה רב חנן בר רבא לרב אשי אמור רבנן [ו]כמה דאפשר לשנויי משנינן ביומא טבא והא הני נשי דקא מליין חצבייהו מיא ביומא טבא ולא קא משניין ולא אמרינן להו ולא מידי אמר ליה משום דלא אפשר היכא ליעבד דמליא בחצבא רבה תמלי בחצבא זוטא קא מפשא בהלוכא דמליא בחצבא זוטא תמלי בחצבא רבה קא מפשי במשוי [ז] תכסייה בנכתמא [א] זמנין דנפיל ואתי [ח]לאתויי תקטריה זמנין דמפסיק ואתי למקטריה תפרום סודרא עלויה זמנין דמטמיש במיא ואתי לידי סחיטה הלכך לא אפשר א"ל רבא בר רב חנין לאביי [ט]תנן אין מטפחין ואין מספקין ואין מרקדין והאידנא דקא חזנין דעבדן הכי ולא אמרינן להו ולא מידי אמר ליה ולטעמך הא [י]דאמר [יא](רבא) לא ליתיב אינש אפומא דלחיא דלמא מגנדר ליה חפץ ואתי לאתויי (ד' אמות ברה"ר) והא הני נשי דשקלן חצבייהו ואזלן ויתבן אפומא דמבואה ולא אמרינן להו ולא מידי אלא [יב]הנח להם לישראל [יג]מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין הכא נמי הנח להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין [יד]והני מילי בדרבנן אבל בדאורייתא לא [טו]ולא היא לא שנא בדאורייתא ולא שנא בדרבנן לא אמרינן להו ולא מידי דהא תוספת יום הכפורים דאורייתא הוא ואכלי ושתו עד שתשכה ולא אמרינן להו ולא מידי: [יז]ומתחילין בערמת התבן: אמר רב כהנא זאת אומרת מתחילין באוצר תחלה מני ר' שמעון היא דלית ליה מוקצה אימא סיפא אבל לא בעצים שבמוקצה אתאן לר' יהודה דאית ליה מוקצה הכא [יח]בארזי ואשוחי עסקינן דמוקצה מחמת חסרון כיס ואפילו רבי שמעון מודה איכא דמתני לה אסיפא אבל לא בעצים שבמוקצה אמר רב כהנא זאת אומרת [יט]אין מתחילין באוצר תחלה מני רבי יהודה היא דאית ליה מוקצה אימא רישא מתחילין בערמת התבן אתאן לר"ש דלית ליה מוקצה [כ]התם בתבנא סריא תבנא סריא הא חזי לטינא [כא]דאית ביה קוצים: הקלה דעתו אכל אולר של עצים הקלה דעתו ממה שראוי עתה: עד

דדרו ברגלא. פי' בעמר שקוריס פורק"ש ועשוי כמין רגל לדרו באגרא כין שנים במוטו על כתפיהם דהיינו שנוי והוי להקל כפ"ה וקשה דבסוף פ' האומנין (נ"מ דף פג.) משמע דמשאו כבד נושאין בקל ברגלא מבאגרא אלא נראה דאפילו מכביד יותר מכל מקום לא חיישינן כיון דמשנה מדרך חול וכן נמי פירש הקונטרס גבי דדרו באגרא לדרו באכפא (ו)ואפילו נמי אין להקל מכל מקום שנוי הוא:

דמליא בחצבא רבה תמלי בחצבא זוטא הא קא מפשא בהלוכא. וא"ת מאי פריך והא מפשא בהלוכא והא אמרינן לעיל דאפושי בהלוכא שפיר דמי כשיעשה דרך שנוי ויש לומר דהא מפיש בהלוכא ושנוי נמי ליכא דכחול נמי עבדינן הכי:

זמנין דמטמיש בהו **מיא ואתי לידי סחיטה.** וא"ת והא אמר נפרום סודרא עלויה ולא חיישינן לידי סחיטה וי"ל דלעיל מייירי בחצבא שסתום כולו ופיו צר ולכך לא חיישינן לסחיטה ועי"ל דהכא מייירי בסחיטת מים דאסורה משום לבון וא"כ כי נפל (ב) בגוייה מיא אתי לידי סחיטה אבל התם מייירי כיון דסחיטה שלו אסורה משום דש וא"כ כי נפיל (ג)לגרעא הולך לאכול ולא חיישינן לסחיטה: **אין מטפחין.** פ"ה משום שיר או משום אבל ולא נהילא דמפוק ליה דאסור משום נער ואפי' בחול המועד דלאיתא בפ' ואלו מגלחין (מו"ק דף כח:) ולקמיה (דף לו.) מפרש שמא יתקן כלי שיר:

תנן אין **מטפחין** ואין **מרקדין.** פרש"י שמא יתקן כלי שיר ומיהו לדידן שרי דדוקא בימיהן שהיו בקיאין לעשות כלי שיר שייך למגזר אבל לדידן אין אנו בקיאין לעשות כלי שיר ולא שייך למגזר:

דהא תוספת יוה"כ דאורייתא היא **ואכלי ושתו עד חשכה כו'.** משמע דיש שיעור לתוספת יוה"כ מדהצריך להפסיק מבעוד יום דהא ודאי לא היו אוכלים ממש עד חשכה (ד)דעבדי איסורא מדאורייתא ואע"כ קאמר מוטב שיהיו שגגין ואל יהיו (ה)מזידין וכפי' התוספת לא הוכרח השעור ולכך יש ליהר להפסיק מבע"י:(ר)

התם בתבנא סריא דאית ביה קוצים. וגם אינו ראוי למאכל בהמה וקאי להסקה ואפילו רבי יהודה מודה וא"ת מאי שנא מעצים שבמוקצה דקא אסר רבי יהודה אע"ג דמזיין להסקה וי"ל דלא דמי דדוקא גבי אולר של תבן לא הקלה דעתו למה שראוי עתה דלא הקלה דעתו כי אם ממאכל בהמה ועתה הוא ראוי להסקה ומזה לא הקלה דעתו אכל אולר של עצים הקלה דעתו ממה שראוי עתה:

ושקו עד שתשכה גרס. ולא גרס משתכה: **כאולר.** בדבר האולר שהיה מוקצה לאוכלו לזמן ארוך כהתי גוונא דשתמא אוכלין אותו להמה: **ארוי ואשוחי.** אין אדם מסיק אותן דעומדין לבנין: **אשוחי.** חרס נקבה: **דמוקלה מחמת חסרון כיס ניחא.** שדמיה יקרין: **דמתני לה.** לדרב כהנא: **תכנא סריא.** נרקב ומסריח שאין ראוי למאכל בהמה ומתמיה לעצים ולא לאכילה והיינו לאולר(ו): **לטיגא.** לטיט לבנין לבנים: **דאית ביה קוצים.** ואין יכול לנטלו בידיו וברגליו:

ליה מוקצה, וסיפא דקתני אבל לא בעצים שבמוקצה, בארזי ואשוחי, כלומר אלו העצים קורות הן ומוקצה מחמת [חסרון] כיס אפילו ר' שמעון מודה שאסור. איכא דמתני להא דרב כהנא אסיפא, אבל לא בעצים שבמוקצה, ואוקמה רב כהנא לר' יהודה דאית ליה מוקצה, ורישא דקתני מתחילין בערמת התבן בתיבנא סריא דלא עבדו מיניה אוצר.

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פ"ה מהל' יו"ט ה"ל סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' שכג סעי' ה ופי' תקי סעיף י:
ג ב מיי' שם הל' ג טוש"ע א"ח שם:
ד ג (מיי' פי"ז מהלכות שבת) טוש"ע א"ח סי' שפה סעיף ה:
ה ד מיי' פ"ה מהלכות שביתת עשור הלכה ז סמג לאוין קפ עה טוש"ע א"ח סי' תנח סעיף כ:
ו ה מיי' פ"ב מהלכות י"ט הלכה יא טוש"ע א"ח סי' תקיט סעיף ז:
ז ו מיי' שם יפכ"ו מהלכות שבת הל' טו טוש"ע א"ח סי' שנב סעיף ג:
ח ז ח מיי' פ"ב מהל' י"ט הלכה יא טוש"ע א"ח סי' תקיט סעיף ז:

לעזי רש"י

פורק"א. קלשון.

רבינו חננאל

תנא אם אי אפשר לו לשנות מותר לעשות כדרכו. אתקין **רבא** במחוזא, הכתפין הנושאין את הקנקנים כדוחקא, יעמסו אותן בשינוי הוספת, וכי אי אפשר לשנות מותר. א"ל **רבה בר רב חנן לאביי** [אמור רבנן] כל היכא דאפשר לשנויי משנינן, **והא הני נשי** ממלאות מים בלא שינוי, א"ל מי שדרכה למלאות בכלי גדול ממלא בקטן, מרבה בשאיבה, שצריכה לשאוב כמה פעמים כדי סיפוקה, מי שהיתה שואבת בכלי הגדול פעם אחת. מי שדרכה למלאות בקטן ממלא בגדול, מרבה בכובד משאוי, תכסהו, פעמים שיפול הכיסוי וצריכה לעמסו, תקשרהו, פעמים שיתחתך וצריכא לקשר, תכסהו בסודר, פעמים שיגשר (המים) [הסודר] במים ותסחיטהו בידיה, הלכך לא אפשר ולפיכך שרי. **תוב** א"ל **תנן אין מטפחין ואין מספקין ואין מרקדין.** פירוש מספקין סיפוק שבא בחמתו, כדכתיב ויספוק את כפיו. טיפוח לרצונו. **והאידנא** קא חזינן להו דקא עבדי ולא אמרינן להו ולא מידי. א"ל אלא הנח להן לישראל שיהו שוגגין ואל יהו מזידין. **והני מילי בדרבנן אבל בדאורייתא לא** שבקינן להו. נוסחא אחרינא ל"ש בדרבנן ול"ש בדאורייתא, דהא תוספת יוה"כ דאורייתא הוא וקא אכלו וקא שתו עד חשיכה ולא אמרי להו ולא מידי. מתחילין **בערמת התבן.** אוקמה רב כהנא לר' שמעון דלית

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נפרום וכו' ושנוי בעלמא הוא ולהצניע: (ב) תוס' ד"ה דמנין יכו' כי נפיל בגו מיא אחי:

הגהות הגר"א

[א] גמ' בדוחקא. נ"ב הרמב"ם פי' בדוחקא כמוש. ברגלא על גבי מלחוריו. באגרא על הכתף. באכפא כידו לפניו הערוך פי' בע"ש: [ב] שם תכסייה בנכתמא זמנין דמפסיק כו' כנ"ל (ועי' רש"ש ותוס"ש):

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] גמ' זמנין דנפיל ואתי לאתויי. נ"ב עיין מהר"ם לובלין בלא גרס זה ועיין שיטה מקובלת דגרס זמנין דמתכר ואתי לאתויי ישבריס לאוריין מגד עלטול ועיין כמג"א פי' מקי פ"ק ס"ו:

מוסף רש"י

אבל לא בעצים שבמוקצה. שהניחם בתחבה שתחורי ביתו והקלס לימות הגשמים. מיקלס, דתנה שתחורי בתים, שהקלה תחורי ביתו לכנסים שם דבר לאולר (שבת קנז.). **זמנין דמפסיק.** כיון דמלכתא ליה כיסוי קטר ליה בכך. וחיזמנין דמיפסק ואתי לתקטריה, והיא קשר של קיימת דאסור מדאורייתא (שם קנח:). **ואתי לידי סחיטה.** ודקאמר (לעיל) נפרום סודרא עליה, כדבר יבש קמירי (שם). **אין מטפחין.** כיד (לקמן לו.) על הגב (שבת קמח.). **ואין מספקין.** על יד (לקמן לו.) אי: כף אל כף, משום אבל (שבת שם). **ואין מרקדין.** ברגל, יכולן לשמחה ולשיר (לקמן שם). **אפומא דלחיא.** של מגי לגיכה הכיסא (שבת קחא.) לפי שאין ניכר כל כך כין מבוי לרה"ר (שם קחח:). **ואתי לאתויי.** תפץ המתגלגל תוך ד' אמות (שם). **בארזי ואשוחי.** אלו זכר ואלו נקבה שעומדין לבנין (שבת קנז.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com